

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 3. 2021, č. j. 10513/21/5100-31462-707633, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 16. 12. 2021, č. j. 59 Af 21/2021 - 65,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 3. 2021, č. j. 10513/21/5100-31462-707633. Po výzvě soudu k uhrazení soudního poplatku požádal žalobce o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu byl ustanoven zástupce.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 1. 11. 2021, č. j. 59 Af 21/2021 - 32, vyzval žalobce, aby ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení tohoto usnesení doplnil svoji žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od soudních poplatků o připojený vyplněný a potvrzený formulář o svých majetkových poměrech a uvedení konkrétních důvodů, proč je třeba k ochraně jeho práv ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Žalobce na výzvu soudu zaslal vyplněné prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, doložil daňové přiznání k dani z příjmu fyzických osob za zdaňovací období 2020 a přiložil další rozhodnutí a exekuční příkazy.

[4] Krajský soud následně v záhlaví označeným usnesením žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce. Po prostudování skutečností uvedených žalobcem v jeho podání a v prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „prohlášení“) a s přihlédnutím k předloženým listinám soud shledal, že u žalobce nebyly splněny podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť údaje poskytnuté žalobcem v prohlášení nejsou úplné a neposkytují ucelený přehled o jeho majetkové a sociální situaci. Jak soud zjistil ze spisu ve věci vedené pod sp. zn. 59 Af 20/2020, žalobce totiž soudu nesdělil, že vlastní další nemovitý majetek větší hodnoty, natož aby pak věrohodným způsobem doložil, že skutečně byl na tento majetek větší hodnoty nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce. Pouze uvedl, že nemá žádný majetek, který by mohl být zpeněžen a použit k úhradě soudních poplatků, neboť je nezákonně obstaven a nemůže s ním volně disponovat. Žalobce dále uvedl, že má dluhy ve výši 200 000 Kč. Soudu však ve věci vedené pod sp. zn. 59 Af 20/2020 tvrdil výši dluhu 500 000 Kč. Z této skutečnosti soud dovodil, že žalobce je schopen tento dluh splácet. Nic bližšího ke svým dluhům ani způsobu jejich splácení však žalobce neuvedl, soud proto nemohl posoudit, jak uvedená částka v současné době ovlivňuje jeho přímou platební schopnost.

[5] Krajský soud proto posoudil tvrzení žalobce jako neúplná a nekompletní a konstatoval, že žalobce ve vztahu k podané žádosti neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Z tohoto důvodu krajský soud nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Neustanovil mu ani zástupce s odůvodněním, že jestliže u žalobce nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, není splněna hned první ze zákonných podmínek pro ustanovení zástupce.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Namítal, že krajský soud rozhodl v rozporu s řádně a včas předloženými podklady. Soud účelově zkreslil skutkový i právní stav věci, ke kterému se stěžovatel neměl možnost ani jakkoliv vyjádřit, čímž mu byla upřena nejen Ústavou České republiky garantovaná základní práva. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že jeho osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce bylo a je objektivně důvodné a že řádně a včas soudu prokázal a doložil rozhodné údaje. Stěžovatel rovněž požádal

pokračování

o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení zástupce a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 36 odst. 3 věty první až třetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[11] Podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s. *[n]avrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[12] K žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků za kasační stížnost soud uvádí, že již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: *„Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“* V posuzované věci však nebylo kasační stížností napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Stěžovateli tedy povinnost zaplatit soudní poplatek za danou kasační stížnost vůbec nevznikla, a Nejvyšší správní soud proto o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti nerozhodoval.

[13] K žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti soud opět odkazuje na výše uvedené usnesení rozšířeného senátu, v němž své závěry ohledně placení soudního poplatku dále promítl i do následující úvahy: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení*

§ 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. *neuplatní.*“ Z citovaného usnesení rozšířeného senátu plyne, že povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní posuzované věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem nekončí.

[14] Nicméně i přes skutečnost, že zastoupení stěžovatele advokátem není v tomto řízení obligatorní, musel Nejvyšší správní soud nejprve posoudit návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení kasační stížnosti. Soud v této věci shledal, že není splněna druhá podmínka pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není v tomto případě nezbytně třeba pro ochranu jeho práv v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel brojí proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, resp. o neustanovení zástupce. Jedná se tedy o věc, která není skutkově ani právně nijak složitá. V kasační stížnosti uvádí (byť stručně) důvody, kterými zpochybňuje úvahu, na které je rozhodnutí krajského soudu postaveno. Nejvyšší správní soud o ní tedy může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spise, rozhodnout. Vzhledem k tomu, že zákonné podmínky pro ustanovení zástupce musí být splněny kumulativně, bylo by již nadbytečné zabývat se splněním podmínky nemajetnosti stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl (obdobně také rozsudky ze dne 17. 2. 2021, č. j. 7 As 379/2020 - 15, nebo ze dne 29. 10. 2020, č. j. 4 As 307/2020 - 22).

[15] K samotné kasační stížnosti poté soud uvádí, že krajský soud v odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení odkázal na 31 listů vlastnictví v různých katastrálních územích, na nichž je zapsáno vlastnické právo stěžovatele k nemovitým věcem (pozemkům a stavbám ve výlučném vlastnictví stěžovatele či v podílovém spoluvlastnictví), které však stěžovatel neuvedl v prohlášení. Poukaz krajského soudu na tento nemovitý majetek, který stěžovatel navzdory výzvě soudu neuvedl v souvislosti se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, nepředstavuje zkreslení skutkového stavu, jak tvrdí stěžovatel v kasační stížnosti, ale jeho řádný popis. Nejvyšší správní soud se s krajským soudem plně shoduje, že povinností žalobce bylo do prohlášení pravdivě a úplně uvést veškerý majetek větší hodnoty, byť by byl takový majetek předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce, a případně doplnit, z jakého důvodu s ním nemůže disponovat. Stěžovatel v prohlášení pouze uvedl, že nevlastní žádný majetek vyšší hodnoty, jelikož všechno bylo opakovaně nezákonně obstaven a byly na něj nařízeny exekuce. Jestliže stěžovatel výše uvedený majetek nepřiznal, nedoložil řádně své majetkové poměry, neboť neuvedl veškerý svůj majetek a neprokázal ani existenci a výši tvrzených dluhů. Krajský soud mu proto nemohl přiznat osvobození od soudních poplatků (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88). Stěžovateli nebylo tedy možné ani ustanovit zástupce, neboť jednou z podmínek pro ustanovení zástupce je splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.

[16] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že stěžovateli byla dána možnost krajskému soudu předeštit a prokázat svoje majetkové poměry. Stěžovatel této možnosti však nevyužil, v prohlášení veškerý svůj majetek neuvedl. Nelze mu proto přisvědčit, že neměl možnost se jakkoliv vyjádřit, a byla mu tak upřena ústavně zaručená základní práva. Nejvyšší správní soud v návaznosti na výše uvedené uzavírá, že důvodná není

pokračování

ani argumentace stěžovatele, že měl být osvobozen od soudních poplatků a měl mu být ustanovení zástupce, neboť řádně a včas soudu prokázal a doložil rozhodné údaje. Nadto se ani v kasační stížnosti poté nijak nevyjádřil ke zjištěním krajského soudu; nezpochybňoval vlastnictví předmětných nemovitostí ani jiné soudem zjištěné skutečnosti.

[17] Nejvyšší správní soud již nerozhodoval o žádosti stěžovatele o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl totiž k závěru, že o ní není třeba rozhodovat, jelikož při bezodkladném rozhodnutí o samotné kasační stížnosti je rozhodnutí o této žádosti již nadbytečné; přiznání odkladného účinku kasační stížnosti může přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o kasační stížnosti.

[18] Stěžovatel v podání ze dne 7. 2. 2022 uplatnil námitku podjatosti. Ta však obsahovala pouze stereotypní obecné tvrzení bez konkrétních důvodů, které by se vztahovaly k soudcům rozhodujícím v této věci. Proto na námitku podjatosti soud nijak procesně nereagoval (obdobně ve věcech téhož stěžovatele také usnesení ze dne 15. 10. 2021, č. j. 10 Afs 286/2021 - 36, ze dne 25. 6. 2020, č. j. 7 Afs 103/2020 - 27, ze dne 8. 1. 2020, č. j. Nao 242/2019 - 34, nebo ze dne 29. 5. 2019, č. j. 68/2019 - 32).

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[20] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti. Náhrada nákladů řízení se mu proto nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. února 2022

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu